

(1) Kánonická flexe – FORMÁLNÍ POŽADAVKY

	SROVNÁNÍ NAPŘÍČ BUŇKAMI PARADIGMATU (rovina srovnání 1.)	SROVNÁNÍ NAPŘÍČ RŮZNÝMI LEXÉMY (rovina srovnání 2.)
1. LEXIKÁLNÍ MATERIÁL (= podoba kořene/kmenu)	STEJNÝ	RŮZNÝ
2. FLEXIVNÍ MATERIÁL (= podoba koncovky/afixu)	RŮZNÝ	STEJNÝ
VÝSLEDEK (= podoba konkrétního tvaru)	RŮZNÝ	RŮZNÝ

(1.1) Formální požadavky – NEKÁNONICKÉ CHOVÁNÍ NAPŘÍČ **BUŇKAMI**

	KÁNONICKÉ CHOVÁNÍ NAPŘÍČ BUŇKAMI	NEKÁNONICKÉ CHOVÁNÍ	NEKÁNONICKÉ JEVY
1. LEXIKÁLNÍ MATERIÁL (= podoba kořene/kmenu)	STEJNÝ	RŮZNÝ	kmenové alternace supletivismus
2. FLEXIVNÍ MATERIÁL (= podoba koncovky/afixu)	RŮZNÝ	STEJNÝ	synkretismus „neohybatelnost“ (invariabilita)

Ad (1.1) – příklady

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	cuent-o	cont-a-mos
2. os.	cuent-a-s	cont-á-is
3. os.	cuent-a	cuent-a-n

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	je vais	nous allons
2. os.	tu vas	vous allez
3. os.	il va	ils vont

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	venga	veniamo
2. os.	venga	veniate
3. os.	venga	vengano

	SINGULÁR	PLURÁL
MASK.	un libr<u>o</u>	due libr<u>i</u>
MASK.	un taxi	due taxi
FEM.	una sed<u>ia</u>	due sed<u>ie</u>
FEM.	una crisi	due crisi

(1.2) Formální požadavky – NEKÁNONICKÉ CHOVÁNÍ NAPŘÍČ RŮZNÝMI LEXÉMY

	KÁNONICKÉ CHOVÁNÍ NAPŘÍČ LEXÉMY	NEKÁNONICKÉ CHOVÁNÍ	NEKÁNONICKÉ JEVY
1. LEXIKÁLNÍ MATERIÁL (= podoba kořene/kmenu)	RŮZNÝ	STEJNÝ	homonymie
2. FLEXIVNÍ MATERIÁL (= podoba koncovky/afixu)	STEJNÝ	RŮZNÝ	flexivní třídy heteroklize deponence

Ad 1.2 – příklady

HOMONYMIE – pro dva různé významy, dvě různá slova vs. homonyma

FLEXIVNÍ TŘÍDY – latina, čeština, ...

HETEROKLIZE: „(...) the phenomenon of heteroclis, in which a lexeme inflects according to one inflectional class for one part of its paradigm but according to a distinct inflectional class for the other part (Stump, 2002, 2006). (Spencer, 2013, s. 162-163).

V češtině slova jako *pramen*, *kmen*, *rodokmen*, *ječmen*, ... kolísání mezi vzory *stroj* a *list*, v plurálu však jednoznačně podle vzoru *list* (Cvrček, V. a kol. *Mluvnice současné češtiny 1.*, s. 167)

MASKULINA NEŽIVOTNÁ

SINGULÁR			
VZOR	STROJ	<i>pramen</i>	LIST
nom.	stroj	<i>pramen</i>	list
gen.	stroj-e	<i>pramen-e</i>	list-u
dat.	stroj-i	<i>pramen-i</i>	list-u
ak.	stroj	<i>pramen-</i>	list
vok.	stroj-i	<i>pramen-i</i>	list-e
abl.	stroj-i	<i>pramen-i</i>	list-u/ě
instr.	stroj-em	<i>pramen-em</i>	list-em
PLURÁL			
nom.	stroj-e	<i>pramen-y</i>	list-y
gen.	stroj-ů	<i>pramen-ů</i>	list-ů
dat.	stroj-ům	<i>pramen-ům</i>	list-ům
ak.	stroj-e	<i>pramen-y</i>	list-y
vok.	stroj-e	<i>pramen-y</i>	list-y
abl.	stroj-ích	<i>pramen-ech</i>	list-ech
instr.	stroj-i	<i>pramen-y</i>	list-y

AKTIVUM

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	laud-ō	laud-ā-mus
2. os.	laud-ā-s	laud-ā-tis
3. os.	laud-a-t	laud-a-nt

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	hort-or	hort-ā-mur
2. os.	hort-ā-ris	hort-ā-minī
3. os.	hort-ā-tur	hort-a-ntur

PASIVUM

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	laud-or	laud-ā-mur
2. os.	laud-ā-ris	laud-ā-minī
3. os.	laud-ā-tur	laud-a-ntur

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.		
2. os.		
3. os.		

(2) Kánonická flexe – STRUKTURÁLNÍ POŽADAVKY

	SROVNÁNÍ NAPŘÍČ <i>BUŇKAMI</i> PARADIGMATU (rovina srovnání 1.)	SROVNÁNÍ NAPŘÍČ <i>RŮZNÝMI</i> <i>LEXÉMY</i> (rovina srovnání 2.)
1. SLOŽENÍ/STRUKTURA (= prostředky exponence, např. koncovka vs. perifráze)	STEJNÝ	STEJNÝ
2. SIGNATURA RYSŮ (= morfosyntaktické požadavky)	STEJNÝ	STEJNÝ

(2.1) STRUKTURÁLNÍ POŽADAVKY – NEKÁNONICKÉ CHOVÁNÍ NAPŘÍČ *BUŇKAMI*

	KÁNONICKÉ CHOVÁNÍ NAPŘÍČ <i>BUŇKAMI</i>	NEKÁNONICKÉ CHOVÁNÍ	NEKÁNONICKÉ JEVY
1. SLOŽENÍ/STRUKTURA (= prostředky exponence, např. koncovka vs. perifráze)	STEJNÝ	RŮZNÝ	nejednotná afixace (např. <i>fused</i> <i>exponence</i>) perifráze
2. SIGNATURA RYSŮ (= morfosyntaktické požadavky)	STEJNÝ	RŮZNÝ	nejednotná realizace rysů (<i>featural</i> <i>inconsistency</i>)

Ad (2.1) – příklady

(1) Krongo: the noun *mùsí* ‘sorcerer’ (Reh 1985:117)

SINGULAR	PLURAL
m-ùsí	nú-kù-kk-ùs-óoní
SG-sorcerer	PL-PL-PL-sorcerer-PL
‘sorcerer’	‘sorcerers’

Fused exponence (Corbett 2015, s. 155)

One specific phenomenon under the general heading of affixal inconsistency deserves mention; this is **FUSED EXPONENCE**. Here there is no identifiable affix: the composition found in other cells is not available. The morphosyntactic distinctions are realized but not according to the pattern of the remaining paradigm. For instance, the Russian verb *byt’* ‘be’ has the future *bud-u, bud-eš’, bud-et ...* ‘I will be, you will be, he/she/it will be ...’; however, the present tense for all persons and both numbers is null. This is the complete form; it is not a zero stem to which affixes can be added. Nor is the verb defective, since it allows the expected configurations with the expected semantic interpretations. (I return to it in the appendix under type 14.)

Perifráze – kompletní „splits“ vs. částečný / motivovaný vs. „morfomický“ split

(více k tomu Štichauer, P. Lexical splits within periphrasis: mixed perfective auxiliiation systems in Italo-Romance. *Morphology*, 28, 1, 2018, s. 1-23; článek ke stažení na http://www.pavel-stichauer.cz/?page_id=35)

DOKONAVÁ

PRÉZENS

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	xxx	xxx
2. os.	xxx	xxx
3. os.	xxx	xxx

PRÉTERITUM

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	četl jsem	četli jsme
2. os.	četl jsi	četli jste
3. os.	četl (*je)	četli (*jsou)

NEDOKONAVÁ

PRÉZENS

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	čtu	čteme
2. os.	čteš	čtete
3. os.	čte	čtou

FUTURUM

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	budu číst	budeme číst
2. os.	budeš číst	budete číst
3. os.	bude číst	budou číst

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	sɔ və'nu:tə I.am come.PTCP	ʃɛmə və'nu:tə we.are come.PTCP
2. os.	ʃi və'nu:tə you.are come.PTCP	ʃɛtə və'nu:tə you.are come.PTCP
3. os.	a və'nu:tə he/she.has come.PTCP	a və'nu:tə they.have come.PTCP

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	sɔ və'niutə I.am come.PTCP	a'vemmə və'niutə we.have come.PTCP
2. os.	ʃi və'niutə you.are come.PTCP	a've:tə və'niutə you.have come.PTCP
3. os.	ɛ vɔvə'niutə he/she.is come.PTCP	annə və'niutə they.have come.PTCP

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	sɔ 'dittə	ɛmə 'dittə
2. os.	a 'dittə	ɛtɛ 'dittə
3. os.	a d'dittə	ɔ:nə 'dittə

Featural inconsistency napříč buňkami, tj. nejednotná realizace morfosyntaktických rysů

		SINGULAR	PLURAL	
PRESENT	1	govorj-u	govor-im	< person and number
	2	govor-iš'	govor-ite	
	3	govor-it	govorj-at	
PAST	M	govoril		< gender and number
	F	govoril-a	govoril-i	
	N	govoril-o		

TABLE 3. Russian *govorit'* 'speak'.

(2.2) STRUKTURÁLNÍ POŽADAVKY – NEKÁNONICKÉ CHOVÁNÍ NAPŘÍČ LEXÉMY

	KÁNONICKÉ CHOVÁNÍ NAPŘÍČ LEXÉMY	NEKÁNONICKÉ CHOVÁNÍ	NEKÁNONICKÉ JEVY
1. SLOŽENÍ/STRUKTURA (= prostředky exponence, např. koncovka vs. perifráze)	STEJNÝ	RŮZNÝ	nejednotná afixace „antiperifráze“
2. SIGNATURA RYSŮ (= morfosyntaktické požadavky)	STEJNÝ	RŮZNÝ	nejednotná realizace rysů, např. defektivnost, „overdifferentiation“

Ad (2.2) – příklady

GENDER	NUMBER	<i>aku</i> 'see', perfective stem		<i>aχas</i> 'lie down', perfective stem	
		SINGULAR	PLURAL	SINGULAR	PLURAL
I		w-aku	b-aku	a<w>χu	aχu
II		d-aku		a<ɾ>χu	
III		b-aku	aku	aχu	aχu
IV		aku		aχu	

TABLE 11. Archi: two verbs, perfective (Marina Chumakina, p.c.).

NEDOKONAVÁ – číst

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	čtu	čteme

NEDOKONAVÁ – být (?)¹

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	jsem	jsme

¹ Srov. k tomu Karlík, Nekula, Pleskalová (eds.), *Nový encyklopedický slovník češtiny*, Praha: NLN 2016, s. 552 (dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/FUTURUM>): „Je nicméně otázka, proč sloveso *být* tvoří f. tvarem *bud-*, a nikoli jako všechna ostatní nedokonavá slovesa, tj. futurálním komplexem [*bud- být*], viz (b) níže: *bude číst* × **bude být smutný* / *bude smutný*, **bude být po škole* × *bude po škole*, **bude být zkoušen* × *bude zkoušen*. Možná odpověď je ta, že kořen *bud* je inherentně nedokonavý, zatímco kořen *by* je pův. dokonavý, což se odráží v derivaci deverbálních adjektiv: *budoucí* × *byvší* (jako: *hrájící*_{Nedok} × *prohravší*_{Dok}). Protože *bud-* potřebuje INF_{Nedok}, nemůže se kombinovat s *být*, proto inf. *být* není přítomen: *bude být smutný*, *bude být po škole*, *bude být zkoušen*. Predikce z této analýzy plynoucí je taková, že pokud *by* získá význam nedokonavý, a to iterativním sufixem *-va-*, je v povrchové struktuře infinitiv vyjádřen: *bude bývat smutný*, *bude bývat po škole* (jako **bude dát pozor* × *bude dávat pozor*). Problémem pro tuto analýzu je jednak to, že kořen *by* ukazuje nejen vlastnosti spojené s dokonavostí (*byvší*, **bude být*), ale možná taky vlastnosti spojené s nedokonavostí (viz možnost durativních adv. *být smutný dlouho*), jednak to, že kořen *bud* je etymologicky analyzován jako dokonavý, viz výše.“

2. os.	čteš	čtete
3. os.	čte	čtou

2. os.	jsi	jste
3. os.	je	jsou

PERIFRÁZE

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	budu číst	budeme číst
2. os.	budeš číst	budete číst
3. os.	bude číst	budou číst

„ANTIPERIFRÁZE“

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	*budu být	*budeme být
2. os.	*budeš být	*budete být
3. os.	*bude být	*budou být

Defektivnost – zasahuje jen některé lexémy

např. španělské sloveso *abolir*

PRÉZENS

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	-----	abolimos
2. os.	-----	abolís
3. os.	-----	-----

KONJUNKTIV PRÉZENTU

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	-----	-----
2. os.	-----	-----
3. os.	-----	-----

IMPERFEKTUM

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	abolía	abolíamos
2. os.	abolías	abolíais
3. os.	abolía	abolían

FUTURUM

	SINGULÁR	PLURÁL
1. os.	aboliré	aboliremos
2. os.	abolirás	aboliréis
3. os.	abolirá	abolirán

„Overdifferentiation“ a „overabundance“

- např. některé vybrané lexémy s dvěma tvary plurálu (italština)

braccio – bracci / braccia (chapadla vs. ruce)

- např. některá slovesa s dvěma různými tvary, která realizují stejnou „buňku“ – otázka, kam tato tvarová redundance patří (formální požadavky mezi buňkami / mezi lexémy? Strukturní požadavky – složení?)